

הגזול ומאכיל

פרק עשירי בבא קמא

קיד.

עין משפט נר מצוה

גה א ב טושיע ח"מ סי'
 כח ספק ד' נבגיה:
 ג ב ג' מ"י פ"ב מהל'
 שמים הלכה ו סמג
 עשין כב טושיע ח"מ סי'
 קשה ספק לח:
 ג ב ד מ"ט טושיע
 שם ספק לג:
 גה ה מ"י שם הלכה ז
 ופ"ו מהל' מ"ט הל'
 ד י ח סמג שם ו"י קו
 טושיע ח"מ שם ספק מ
 וטושיע י"ד סי' שלד ספק
 מנ:

ג ב ו מ"י פ"ה מהלכות
 גולה ואזכיה הל' י
 סמג עשין מז טושיע ח"מ
 סי' שפט ספק ה:
 ד ז מ"י שם פ"ו הל' ב
 וינין הסוגות ונתימ'
 ופ"ח הל' י סמג שם
 טושיע ח"מ סי' רעט ספק
 ז וימין שפט ספק א:
 סא ח מ"י פ"ו שם הל'
 טו סמג שם טושיע
 סי' שט:

כב ט י מ"י שם הל' ז
 סמג שם טושיע שם:
 כג כ מ"י פ"ה שם הלכה
 י סמג שם טושיע
 ח"מ סי' שפט ספק ה:
 כד ל מ מ"י פ"ו שם
 הלכה ג סמג שם
 טושיע ח"מ סי' שפט:

הגהות מהר"ב ר"ת

א"ת ה"ט היינו גזול ואפילו
 למ"ד. י"ב גזול מ דף
 עט:

לעזי רש"י

גיר"א. אינו לעזי. אולי
 צ"ל: גרוד.

מוסף רש"י

עורות של בעל הבית
 מחשבה מטמאתן. על
 הכיף אינו עשוי למוכר
 ושמה מן מטות
 ודולקאות וקטנולות
 ומשמש עליהן לנכר
 שאליו לו בלא חסרון
 מלאכה מקבלן טומאה
 מ"ד (לע"ז טו). ושל
 עבדן. השעו לנכר און
 מחשבתו מטמאתו לעבד
 דמלכין ומזנין והלקוח
 יעשה מהם מעטלים
 ועדין לא נגמרה מלאכתן
 לך (טו). של גזלן
 אין מחשבה מטמאתן.
 וזע"פ שמישע עליהן לנכר
 שאין צו חסרון מלאכה,
 כן לסיק מילת סוסים
 עונן עשויים כמו שטושין
 מעורות דובין, מ"ט
 דעתם גזולת ליכא יאוש,
 דיון לדעם מאן שקליה
 אולת אלמנה הוא, אל
 סמג גניזה ליכא יאוש,
 דקבר משכנתא ליה לגנב
 (טו) ובעי"ז קדושין (ב).
 והאנס. ממסן דיעה
 דמי (לע"ז טו). הקדשן
 הקדשן. ואסור ליהנות
 (טו). והרובותן תרומה.
 חסור לור"ס (טו).

ולא אמרן אלא חד אבא בתרי לא. ווא"מ והא לעיל שרי להפקעת
 הלוואה ווא"מ מפסידים אותו הרבה שאם היה רואה יכול
 לכפור וי"ל דמכל מקום לא משמתינן ליה כיון שאין משלם על ידם
 אלא מה שחייב לו: **ל"ב** משום דינא דבר מצרא. פירשתי
 בפרק המקבל (צ"מ דף קא:):
עד דמקבל עירייה בו. אומר ר"מ
 דהיינו דוקא כשישראל רואה
 ליתן לו כמו שנתן לו העכו"ם אבל אם
 העכו"ם רואה ליתן לו יותר * אין
 להפסיד בשביל כן:

תנא ואם נפא בו. מפורש לעיל
 במרובה (דף טו. סו. *):

רבה אומר בידוע נמי מהצדקה.
 והא דלמרא במרובה (לעיל
 דף סמ). ואף רבי אלעזר סבר חיוביה
 לאתר יאוש כו' עד פירקין ודלמא
 דשמעיה דליאש אהי פירכא לא אתי
 אליבא דרבה דליהו לא מפליג מדי
 זין סתם לידוע: **ל"ג** שאין יאוש
 אבוע"ם מתנינן אה. אין מגייה המשנה
 אלא כך מפרש שלא נתייאשו הבעלים
 בלכס אפילו אומרים שנתיאשו:
ה"י גזלן. ואפי' למ"ד (א) לטטים
 מוויין גנב הוא לענין שמשלם
 כפל אבל מ"מ גזלן הוא דמקרי:
ר"ש הגנב והגזלן. ומשום דמיטמר
 מאינשי קרי ליה גנב אע"ג
 דלא משלם כפל למ"ד (סס) גזלן הוא:
 דתקנה

א"ר יוחנן בן ברוקה גאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל זה וימחלך
 בתוך שדה חבירו להציל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל לא
 יקוץ את סוכו על מנת ליתן את הדמים ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן
 ברוקה אומר אף קוצין ונותן את הדמים: **ג"ב** תנא אם נטל מחזיר לבעלים
 הראשונים קסבר * יאוש כדי לא קני ומעיקרא באיסורא אתא לדידה ואיכא
 דאמרי * אם בא להחזיר יחזיר לבעלים ראשונים מ"ט * יאוש כדי קני מיהו
 אי אמר אי אפשי בממון שאינו שלי מחזיר לבעלים הראשונים: הרי אלו
 שלו מפני שהבעלים בו: אמר * רב אשי * לא שנו אלא לטטים עובר כוכבים
 אבל ליסטים ישראל לא סבר למחר נקיטנא ליה בדינא מתקף לה רב יוסף
 * אדרבה איכא מסתברא עכו"ם דדייני * בגיית לא מייאש ישראל כיון
 דאמרי מימר מייאש אלא אי איתמר אסיפא איתמר המציל מן העכו"ם
 ומן הלסטים אם נתייאשו הבעלים אין * סתמא לא לא שנו אלא עכו"ם
 משום דדייני בגיית אבל לטטים ישראל כיון דאמרי מימר מייאש * תנן
 התם עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן ושל עבדן אין מחשבה
 מטמאתן של גזלן אין מחשבה מטמאתן ושל גנב מחשבה מטמאתן
 ר"ש אומר * חילוף הדברים של גזלן מחשבה מטמאתן של גנב אין
 מחשבה מטמאתן לפי שלא נתייאשו הבעלים אמר עולא מחלוקת בסתם
 אבל בידוע דברי הכל יאוש קני רבה אמר בידוע נמי מחלוקת א"ל אביי
 לרבה לא תיפלוג עליה דעולא דתנן במתני' בוותיה לפי שלא נתייאשו
 הבעלים טעמא דלא נתייאשו הבעלים אבל נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו
 אמר ליה אנן לפי שאין יאוש לבעלים מתנינן לה תנן נטלו מוכסין חמורו בו'
 מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא אנן בשלמא לעולא דאמר בידוע קני
 הכא נמי בידוע דברי הכל אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא
 רבנן ולא ר"ש בלסטים מוויין ור"ש היא אי הכי היינו גזלן תרי גוויין גזלן ת"ש
 * הגנב והגזלן והאנס הקדשן הקדשן ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר מני אי
 רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא אנן בשלמא לעולא דאמר בידוע קני הכא נמי
 בידוע דברי הכל היא אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא
 רבנן ולא ר"ש הכא נמי בלסטים מוויין ור' שמעון היא אי הכי היינו גזלן תרי
 גוויין גזלן ואי בעית אימא הא מתניתא רבי היא דתניא רבי אמר גנב כגזלן
 מוכס: אנס. דקמני גבי גזלן הוי חמסן דהייז זוי: וכי שמעון היא. דלמרא גזלן קני:
 וקיימא

אפומא דחד ונמלא שהפסידו שלא
 שאין יודעין לון כמשפט: **זי דוואר**.
 ליה. על פי עד אחד אין מויליחין ממנו
 אכל מחייבין בעל דין שזוה
 דמגומחא אנסין בחזקה כמו

אפומא דחד ולא אמרן אלא חד * אבל בתרי
 לא וחד נמי לא אמרן אלא בדיני דמגוסתא
 אבל בי דוואר * אינהו נמי * (א) חד אמומתא שדו
 ליה אמר רב אשי כי הוינא בי * רב הונא
 איבעיא לן אדם חשוב דסמכי עליה כבי תרי
 מפקי ממונא אפומיה ולא איבעי ליה
 לאסהודי או דלמא כיון דאדם חשוב הוא
 לא מצי משתמיט להו ומצי לאסהודי תיקו
 אמר רב אשי האי בר ישראל דובין ליה ארעא
 לעובד כוכבים אמצרא דבר ישראל חברה
 משמתינן ליה מאי טעמא אי נימא משום
 דינא דבר מצרא * והאמר מר * זבין מעכו"ם
 יובין לעכו"ם ליכא משום דינא דבר מצרא
 אלא * דאמרי' ליה ארבעית לי אריא אמצרא
 * משמתינן ליה עד דקביל עליה כל אונסא
 דאתי מחמתיה: **ב"ג** ינטלו מוכסין את
 חמורו ונתנו לו חמור אחר נטלו לטמים את
 כסותו ונתנו לו כסות אחרת הרי אלו שלו
 מפני שהבעלים מתייאשין מהן: **המציל**
 מן הנחר או מן הגי'ס או מן הלסטי'ן אם
 נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו וכן נחיל
 של דבורים אם נתייאשו הרי אלו שלו
 א"ר יוחנן בן ברוקה גאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל זה וימחלך
 בתוך שדה חבירו להציל את נחילו ואם הזיק משלם מה שהזיק אבל לא
 יקוץ את סוכו על מנת ליתן את הדמים ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן
 ברוקה אומר אף קוצין ונותן את הדמים: **ג"ב** תנא אם נטל מחזיר לבעלים
 הראשונים קסבר * יאוש כדי לא קני ומעיקרא באיסורא אתא לדידה ואיכא
 דאמרי * אם בא להחזיר יחזיר לבעלים ראשונים מ"ט * יאוש כדי קני מיהו
 אי אמר אי אפשי בממון שאינו שלי מחזיר לבעלים הראשונים: הרי אלו
 שלו מפני שהבעלים בו: אמר * רב אשי * לא שנו אלא לטטים עובר כוכבים
 אבל ליסטים ישראל לא סבר למחר נקיטנא ליה בדינא מתקף לה רב יוסף
 * אדרבה איכא מסתברא עכו"ם דדייני * בגיית לא מייאש ישראל כיון
 דאמרי מימר מייאש אלא אי איתמר אסיפא איתמר המציל מן העכו"ם
 ומן הלסטים אם נתייאשו הבעלים אין * סתמא לא לא שנו אלא עכו"ם
 משום דדייני בגיית אבל לטטים ישראל כיון דאמרי מימר מייאש * תנן
 התם עורות של בעל הבית מחשבה מטמאתן ושל עבדן אין מחשבה
 מטמאתן של גזלן אין מחשבה מטמאתן ושל גנב מחשבה מטמאתן
 ר"ש אומר * חילוף הדברים של גזלן מחשבה מטמאתן של גנב אין
 מחשבה מטמאתן לפי שלא נתייאשו הבעלים אמר עולא מחלוקת בסתם
 אבל בידוע דברי הכל יאוש קני רבה אמר בידוע נמי מחלוקת א"ל אביי
 לרבה לא תיפלוג עליה דעולא דתנן במתני' בוותיה לפי שלא נתייאשו
 הבעלים טעמא דלא נתייאשו הבעלים אבל נתייאשו הבעלים הרי אלו שלו
 אמר ליה אנן לפי שאין יאוש לבעלים מתנינן לה תנן נטלו מוכסין חמורו בו'
 מני אי רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא אנן בשלמא לעולא דאמר בידוע קני
 הכא נמי בידוע דברי הכל אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא
 רבנן ולא ר"ש בלסטים מוויין ור"ש היא אי הכי היינו גזלן תרי גוויין גזלן ת"ש
 * הגנב והגזלן והאנס הקדשן הקדשן ותרומתן תרומה ומעשרותן מעשר מני אי
 רבנן קשיא גזלן אי ר"ש קשיא אנן בשלמא לעולא דאמר בידוע קני הכא נמי
 בידוע דברי הכל היא אלא לרבה דאמר בידוע נמי מחלוקת הא מני לא
 רבנן ולא ר"ש הכא נמי בלסטים מוויין ור' שמעון היא אי הכי היינו גזלן תרי
 גוויין גזלן ואי בעית אימא הא מתניתא רבי היא דתניא רבי אמר גנב כגזלן
 מוכס: אנס. דקמני גבי גזלן הוי חמסן דהייז זוי: וכי שמעון היא. דלמרא גזלן קני:
 וקיימא

אפומא דחד. ונמלא שהפסידו שלא
 שאין יודעין לון כמשפט: **זי דוואר**.
 ליה. על פי עד אחד אין מויליחין ממנו
 אכל מחייבין בעל דין שזוה
 דמגומחא אנסין בחזקה כמו
 סריסין * (של צית רבי) העומדין לרדות
 בחזקה: **והאמר מר זבין מעו"ס כו.**
 בצבא מלע"א כהמקבל: **ארבעים**.
 הרבעת: **ב"ג** הרי אלו שלו.
 דמסתמא נתייאשו הבעלים מיד וקננהו
 היאך ביאוש * ושינוי רשות: **אם**
נתייאשו הבעלים. דשמעין דלייאוש
 דלמרא ווי לחסרון פיס אבל סתמא
 לא וקשיא לטטים דסיפא אלטטים
 דרישא ובגמרא פריך ומשני לה חדה
 בלסטים ככו"ס והדא בלסטים
 ישראל דמייאש מתסתמא: **נחיל**
גיר"א: לא יקוץ את הסוכה נתייאשו
 דבורים על סוכת חבירו ויחל לנטלן
 אחת אחת שלא יכרחו לא יקוץ את
 הסוכה להוליכן כולן ציחד ואפילו
 ע"מ ליתן דמים: **ג"ב** אם נטל
 חמור מן המוכסין: **יחזיר לראשונים**.
 ופליגא ברייתא אמתני': **יאוש כדי**.
 שתייאשו הבעלים כדי מוכס לא קני.
 המוכס ביאוש לבדו בלא נתינת דמים
 או שינוי מעשה וכי אחא ליד שני
 בלסוקר אחא ליהיה: **אם לא נהחזיר**.
שחסקו הוא: **יחזיר לבעלים הראשונים**.
 ולא למוכס: **גיוסא**. * בגאווה וזכרוע:
אמרי מימר. לא ותן לו ואין חובטין
 בתקלות. לשון אחר דלמרי לגגול מי
 יימר דקאמרת הכל עדים שגנבו
 מנך: **מחשבתו מטמאתן**. חישב
 עליהם בדבר שאין צו חסרון מלאכה
 כגון * ולעצמא ולמטה ירדו לטומאה
 מ"ד: **ושל עבדן**. שאומנותו כן
 סתמיה למכירה הלך אין מחשבתו
 מחשבה שאם יצאו בני אדם לקנותו
 ימכרו להן ונמלא שסופן לנטעלין
 ועדיין לא נגמרה מלאכתן לכך: **של**
גזלן אין מחשבתו מטמאתן. דלאו
 לדידה הוא דכיון דידע מאן שקליה
 ובי איך לחפסיד בשביל
 כן. עין צ"ב דף קא ע"א
 חוס' ד"ה ולא לטפיר:

(א) ל"ל רב כהנא וכן הוא
 גירסת הרא"ש, (ב) כ"מ
 קא: (ג) ו"ל דלמרא
 יע"ז: (ד) געיל טו.
 (ה) ל"ל רב אשי וכן הוא
 גירס' הרא"ש, (ו) ומפירשי'
 כ"מ ל: ד"ה דני דמגומחא
 נראה דגרס הכל בנתימ'
 ע"ש ופירשי' דהכא וז"ע
 קלמ וני הערוך בערך גת
 ב' דדיני גניתי פי' כח
 בגיאות בלי טענה, (ז) געיל
 טו: כ"מ פ"ו מ"מ,
 (ח) וקדושין ע"ג: (ט) געיל
 טו, (י) ס"א א"י,
 (כ) ד"ה אמרן,

הגהות הב"ח

(א) גבי איהו מני אחד
 מוכמא שד: (ב) רש"י
 ד"ה מחשבתו וכו' ונלכסא.
 י"ב ע"ל דף ק ע"ב:

גליון הש"ס

גמ' קסבר יאוש כדי לא
 קני. תמוה לי נכונות לעיל
 דף טו ע"ב דהקשה אבי
 לר"י מנחות על גבי
 וכו' הא מתימא דהכא
 מוכס כר"י דע"פ יאוש
 לחוד לא קני: שם ל"ש
 אלא לטמים עכו"ם. עין
 עירובין דף סב ע"א חז"ה
 ג' נ: רש"י ד"ה הרי
 אלו שלו וכו' ושינוי
 רשות. ק"ל דל"כ האך
 אמרי' גנבי קסבר יאוש
 כדי ל"ק הא הרי יאוש
 ושינוי רשות אלא ע"כ דלא
 מקמי שינוי רשות כמי'
 חוס' געיל דף טו וז'
 דבקבלה ז' דחוס' פליגי
 מנתי' ובתימא מנתי' ק"ל
 דמקמי שינוי רשות א"כ
 און אמרי' ל"ד אם לא וכו'
 מ"ט יאוש כדי קני הא י"ל
 ד"ל מנתי' דמקמי ש"ד
 וז"ע: שם ר"ה בגייתא
 בנאות. כ"ש כ"מ דף ל'
 ע"כ הייא הגי' כן גומח
 ובגמרא ערך מנמחה הגי'
 דניו דמגומחא ופי' דדנין
 גנסות: תוס' ד"ה עך
 וכו' איך לחפסיד בשביל
 כן. עין צ"ב דף קא ע"א
 חוס' ד"ה ולא לטפיר:

רבינו הגנאל

לא אמרן אלא בדיני
 דמגוסתא. פי' דין של
 אומות העולם של
 הדיוטות שדינין בגסות,
 כדאמרין בגמ' נטלו
 מוכסין, לא שנו אלא
 בליסטים גוי דדיני בגיית,
 פי' שדינין בשמא
 ובשחר ובאונס ובנאה
 ובגאונות, ולא מיאש. אבל
 בליסטים גוי דדיני בגיית,
 מייחיל ליה לבית דין אומר
 בית דין מי יימר דהאי
 ליסטים הוא ומי יימר שיה
 חמורן אישוי מיאש דאמר
 מי יימר דמחייב ליה בי
 דינא. וכיון דמיאש מותר
 ליקח מליסטים ישראל.
 גריס דדיני בגיית. פי' כח
 בגיאות בלא טענה.